

## ТЕОРІЯ «ЗІТКНЕННЯ ЦИВІЛІЗАЦІЙ» ТА СУЧАСНІ ГЛОБАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ

Після розпаду Радянського Союзу та завершення «холодної війни» людство вступило у нову епоху свого існування. Чисельні прогнози майбутніх глобальних процесів пророкували неминучий розквіт Західної цивілізації та швидкий поступ світової інтеграції на основі здобутків та цінностей західного суспільства. Проте події початку XXI століття заставили засумніватися у таких прогнозах. Зростання антиглобалістського руху, розвитку націоналізму у ряді країн та масштабним поширенням ісламського фундаменталізму і тероризму вказали на слушність постулатів інших теорій розвитку міжнародних відносин. Найбільший резонанс отримала концепція «зіткнення цивілізацій» С.Хантінгтона розроблена ним ще у 1993 р. Згідно його ідей ціле людство складається з окремих відмінних між собою соціокультурних спільнот – цивілізацій, що визначають ідентичність її представників. Після падіння біполярного світу, із його поділом людства згідно з приналежністю до однієї з двох політичної ідеології, посилиться цивілізаційний фактор у міжнародних відносинах. На зміну мінливим новітнім політичним ідеям, що впливали на свідомість людей, придуть культурні орієнтири, які сформувались протягом століть розвитку цивілізаційної самобутності певних груп народів. Активний економічний та суспільний розвиток різноманітних віддалених від себе як у географічному, так і у цивілізаційному плані регіонів, призведе до посилення дезінтеграції. Усвідомлення своєї цивілізаційної ідентичності та політичної і економічної значимості призведе до взаємовіддалення між групами народів. Ідейною основою розколу послужать релігійні розбіжності, що на відміну від економічних та політичних конфліктів інтересів, є значно менш податливими до корегування та залагодження. У майбутньому світі, на думку С.Хантінгтона, саме культурно-релігійна спільність буде визначати політичні та економічні чинники інтеграції та дезінтеграції між цивілізаціями. Дослідник запропонував прогноз можливого конфлікту між Західною та Ісламською і Китайською цивілізаціями по лініях межування між ними, що може привести до глобальної війни.

Посилення дезінтеграційних тенденцій у світі, воєн між народами, що нерідко набирають форм релігійного, расового і культурного конфлікту та отримують теоретичне обґрунтування у багатьох сучасних ідеологічних концепціях, заставляють дедалі більше уваги звертати на цивілізаційний чинник їх появи, розробляти моделі та прогнози їх розвитку, однією з яких є теорія С.Хантінгтона.